

'VERKENNEND ONDERZOEK KANSEN OPSCHALING KORTE
VOEDSELKETENS ROTTERDAM'
RAPPORTAGE – OKTOBER 2015 *Samenvatting*

Rotterdamers hebben steeds meer belangstelling voor producten uit korte voedselketens: rechtstreekse afzet waarbij producent en consument direct contact hebben. Ook onder producenten in en rondom Rotterdam is er sprake van een groeiende interesse. Zij weten langs verschillende afzetkanalen de weg naar de Rotterdamse consument steeds beter te vinden. Zo wordt door individuele ondernemers en vanuit de diverse samenwerkingsvormen in de regio's inmiddels een breed productenpakket aangeboden, met de nadruk op verse, onbewerkte producten. Gezien de behoefte van consumenten en de vragen van afzetkanalen dienen zich goede kansen aan voor een verdere, forse opschaling en afzetgroei.

Grootste knelpunt is dat vraag en aanbod nog niet optimaal op elkaar afgestemd zijn. In en om de stad zijn er tal van initiatieven om deze twee werelden te verbinden. De Regionale Food Council (RFC) Rotterdam probeert deze initiatieven te stimuleren. Het onderzoek naar de kansen van opschaling in de korte voedselketens rond Rotterdam, uitgevoerd in de periode december 2014 tot september 2015, levert daaraan een bijdrage. Het bouwt voort op de bestaande contacten vanuit handelsmissies die in 2013 en 2014 hebben plaatsgevonden in de regio's rond Rotterdam. Opdrachtgever is de gemeente Rotterdam, samen met de RFC Rotterdam.

Korte ketens hebben een aantal voordelen. Versproducten hebben vaak een hogere kwaliteit en zijn langer houdbaar omdat ze eerder de consument bereiken. Ook kan dankzij korte ketens worden gekozen voor veel kwetsbaardere variëteiten, veel betere afrijping en voor recepturen zonder of met zeer weinig conserveermiddelen of -technieken. Bovendien is ketenverkorting een goede manier om de transparantie in de meer gangbare voedselketens groter te maken. Voor steden als Rotterdam zijn korte ketens belangrijk omdat ze landbouw als economische drager van het landschap rondom de stad stimuleren. Dat biedt eveneens kansen voor aansluiting bij de circulaire economie.

De meeste regionale initiatieven zijn nog kleinschalig, met een beperkte afzet richting de stad. Producenten die actief zijn of willen worden in korte ketens voelen zich het meest thuis bij de relatief kleinschalige, bottom-up afzetkanalen. Er is dan ook nauwelijks sprake van onderlinge samenwerking tussen ondernemers uit de verschillende regio's. Toch blijkt uit het onderzoek dat intermediaire schakels het succes van korte ketens vergroten: zij zorgen voor een stabiel aanbod en leveringszekerheid voor afnemers.

Logistiek en distributie vormen de grootste barrières bij de opschaling van korte voedselketens. De logistieke processen kunnen verbeteren door onderlinge samenwerking op dit vlak en/of door inschakeling van logistieke dienstverleners. Ook ontbreekt het bij veel regionale initiatieven nog aan schaalgrootte, een duidelijke en herkenbare positionering richting de consument en marktgericht ondernemerschap. Intermediaire organisatie, zoals Willem & Drees en Rechtstreeks, kunnen hier een belangrijke rol in vervullen. Ook is er potentie voor afzetgroei van regionale producten via online verkoop, mede door de komst van veel nieuwe en grotere spelers.

Op korte termijn dienen zich concrete kansen aan voor opschaling van enkele korte afzetketens: verdere groei van afzetinitiatief Rechtstreeks en afzet naar zorginstellingen. Ook nieuwe agrarische afzetkanalen in de stad in de vorm van boerenwinkels bieden mogelijkheden. Voor de diverse betrokkenen bij de korte ketens heeft het onderzoek nog specifieke aanbevelingen gedaan.